

УДК: 378.147:004

РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Курепін В.М.

кандидат економічних наук, доцент кафедри методики професійного навчання

Миколаївський національний аграрний університет

Епоха інтернетизації, ще років тридцять тому, змінила світ. Виросло покоління, яке не мислить себе, без Інтернету. Поширення комп'ютерних та цифрових технологій та інформатизація освіти актуалізує необхідність інформаційної підготовки майбутніх педагогів. У доповіді висвітлюється значення розвитку цифрової компетентності у підготовці майбутніх педагогів, зокрема через впровадження сучасних технологій і цифрових інструментів у навчальний процес. Розглядаються підходи до формування навичок роботи з інформаційними ресурсами, що є важливими для професійної діяльності в умовах цифровізації освіти.

Ключові слова: цифрова компетентність, підготовка педагогів, цифрові інструменти, інформаційні ресурси, цифровізація освіти.

Дослідження вчених говорять про суттєві зміни в пам'яті, увазі, мисленні цифрового покоління. Із раннього віку у молоді інформація доступна практично у будь-який час, такий стан змінює структуру мнемонічних процесів. Насамперед запам'ятовується не зміст будь-якого джерела інформації в мережі, а місце, де ця інформація знаходиться, шлях, спосіб, як до неї дістатися [1]. При таких обставинах у десятки разів зменшується середня тривалість концентрації уваги. Виникає новий феномен - клипове мислення, яке ґрунтується не на логіці та текстових асоціаціях, а на обробці фрагментів візуальних образів.

Дослідження, які проводилися у Європейському Союзі щодо визначення рівня цифрової грамотності педагогів показує, що тільки тільки 20-25 % молоді, яка буде здобувати знання у закладах вищої освіти, навчалася у вчителів із високим рівнем цифрової компетентності або в педагогів, які підтримують активне використання цифрових технологій у навчальному процесі. Нажаль у розкладі занять закладів загальної середньої освіти в достатньої кількості не містяться дисципліни цифрового навчання, які допомогли би набути молоді навички програмування.

Розглянемо узагальнений інноваційний досвід роботи з цифровими освітніми ресурсами провідних університетів світу. Під цифровою грамотністю молоді та розвитку цифрової компетентності педагогів розуміють набір знань та вмінь, які необхідні для безпечного та ефективного використання цифрових технологій та ресурсів Інтернету. Вона включає цифрове споживання, цифрову компетентність і цифрову безпеку [2].

У багатьох вітчизняних закладах вищої освіти активно проєктуються та впроваджуються дисципліни щодо розвитку цифрової грамотності, вони присутні і в післявузівській освіті.

У Миколаївському національному аграрному університеті було вивчено досвід проєктування подібних курсів у провідних зарубіжних університетах. Наявний досвід дослідження цифрової грамотності в Україні та у Європейських державах дозволив розробити курс «Цифрова грамотність: теорія та дослідження» для здобувачів вищої освіти Навчально-наукового інституту бізнесу, інноваційного розвитку та міжнародної діяльності.

Перед впровадженням курс був оцінений потенційними роботодавцями та стейкхолдерами освітньо-професійних програм за якими навчається молодь. В нього увійшли такі дисципліни, як: «Автоматизовані земельно-кадастрові інформаційні системи», «Автоматизовані системи земельного кадастру», «Адміністрування комп'ютерних систем та мереж», «Алгоритмізація та програмування», «Аналітичні системи Big-Data», «Архітектура

програмного забезпечення», «Вебтехнології та вебдизайн», «Економічна інформатика», «Електронна комерція», «Забезпечення якості розробки інформаційних систем та технологій», «Інтелектуальні робототехнічні системи», «Комп'ютери та комп'ютерні технології в освіті» тощо.

Очікувані результати від впровадження курсу включають у цифрового покоління:

- просунуті знання: зміна мислення, уваги та пам'яті [3];
- знання структури цифрової грамотності: цифрове споживання, цифрова безпека та компетентність;
- розуміння особливостей цифрової поведінки: знання видів інтернет-комунікацій, споживчих можливостей, ризиків в Інтернеті та ризиків інтернет-шопінгу;
- вміння аналізувати структуру цифрової компетентності: цифрова грамотність, аналіз цифрового споживання та безпеки, ризиків для учасників освітнього процесу, аналіз практичних ситуацій інтернет-комунікації та маніпулювання;
- володіння цифровою грамотністю: самомотивація на оновлення практичних умінь використання нових навчальних додатків [4], вміння аналізувати наукові статті;
- оцінка практичних ситуацій цифрової взаємодії: оцінка ризиків та ситуацій цифрової агресії (тролінг та кібербулінг, секстинг та грумінг), створення ліній допомоги тощо.

В освітньому процесі, для ведення занять застосовують такі методи, як: кейс-стаді, метод мозкового штурму, методи когнітивного мислення, методи творчих робіт, інтелект-карт, написання критичного есе з сучасної проблематики цифрової грамотності тощо. Здобувачі освіти виконуючі проблемно-орієнтовані проекти, розвивають свою цифрову грамотність.

Досліджуючи цифрову грамотність молоді та прогнозування її розвиток потрібно висувати пропозиції щодо стратегій цифрового навчання, розробки кейсу з питань цифрової безпеки для молоді; вивчати цифрову компетентність практикуючих педагогів, їхнє

вміння застосовувати нові технології та методи цифрового навчання; вивчати вітчизняний та зарубіжний досвід досліджень цифрової грамотності та компетентності.

Досліджуючи цифрову грамотність та компетентність викладачів, на жаль, незважаючи на високі навички користування комп'ютером, констатуємо низький рівень цифрової компетентності педагогів. Викладачі слабо розуміються на цифровій безпеці, хоча використовують антивірусні системи [5]; менш активно користуються комерційними інтернет-послугами. Створення курсу спрямовує на оволодіння цифровою грамотністю, підвищує рівень цифрової майстерності майбутніх педагогів. Майбутнім викладачам потрібно вивчати нові навчальні системи.

Отже, XXI століття веде до суттєвих змін теорії освіти та дидактичних методів. У геометричній прогресії Кількість нових ІТ-додатків та софтів для сфери освіти збільшується. В таких умовах потрібно приділяти увагу проблемі розвитку цифрової компетентності, як педагогів, так і здобувачів вищої освіти.

Джерела інформації:

1. Бацуровська, І. В., Доценко, Н. А., & Курепін, В. М. (2024). Інноваційні підходи підготовки інженера з харчових технологій. У *Світ дидактики: дидактика в сучасному світі: зб. матеріалів III міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Київ, 07-08 листопада 2023 р.) (с. 281–283). Київ: Людмила. Отримано 3

<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17105>

2. Іваненко, В. С. (2022). Основні принципи безпеки користування Інтернетом. У *Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 16-17 листопада 2022 р.* (с. 88–90). Миколаїв: МНАУ. Отримано 3

<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11943>

3. Lotareva, D., & Didnyak, A. (2024). Innovative tools of modern learning: Using master classes and training in the educational process for achieving communicative competences. *У Język i kultura ukraińska we współczesnej humanistycznej przestrzeni czasowej: aspekty komunikacji międzyjęzykowej i kształtowanie kompetencji komunikacyjnych współczesnego specjalisty: zbiór materiałów międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji internetowej, 21 lutego 2024 r.* = *Українська мова та культура в сучасному гуманітарному часопросторі: аспекти міжмовної комунікації та формування комунікативної компетентності сучасного фахівця: матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.* (м. Ломжа – Ірпінь, 21 лютого 2024 р.) (с. 242–251). Ірпінь: Державний податковий університет; Ломжа: MANS w Łomży. Отримано з <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17424>

4. Kurepin, V., & Pindera, M. (2024). Development of communicative competence of teachers of the cycle of professional and technical training of future specialists in agricultural engineering. *У Język i kultura ukraińska we współczesnej humanistycznej przestrzeni czasowej: aspekty komunikacji międzyjęzykowej i kształtowanie kompetencji komunikacyjnych współczesnego specjalisty: zbiór materiałów międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji internetowej, 21 lutego 2024 r.* = *Українська мова та культура в сучасному гуманітарному часопросторі: аспекти міжмовної комунікації та формування комунікативної компетентності сучасного фахівця: матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.* (м. Ломжа – Ірпінь, 21 лютого 2024 р.) (с. 231–242). Ірпінь: Державний податковий університет; Ломжа: MANS w Łomży. Отримано з <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17423>

5. Бацуровська, І. В., & Курєпін, В. М. (2024). Використання цифрових технологій у спеціальній та інклюзивній освіті: теоретичні основи та практичні підходи в професійній підготовці фахівців. *У Development trends in special and inclusive education in the context of the European dimension: Theory and*

practice: scientific monograph (с. 22–44). Рига, Латвія: Baltija Publishing. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-457-3-2>